Byla C-705/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. rugsėjo 23 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Consiglio di Stato (Italija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. kovo 14 d.

Apeliantė:

Axpo Trading Ag

Kita apeliacinio proceso šalis:

Gestore dei Servizi Energetici – GSE s.p.a.

Pagrindinės bylos dalykas

Consiglio di Stato (Valstybės taryba, Italija) pateiktas apeliacinis skundas dėl *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* (Lacijaus regiono administracinis teismas, Italija) sprendimo atmesti bendrovės apeliantės skundą, kuriame ji užginčijo kitos apeliacinio proceso šalies dokumentus, kuriuose jai buvo priekaištaujama dėl to, kad 2012 ir 2014 m. ji neįsigijo į Italiją importuotos energijos žaliųjų sertifikatų, ir kuriuose jai buvo nurodyta juos įsigyti per 30 dienų.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Decreto legislativo n. 28/2011 (Įstatyminis dekretas Nr. 28/2011) 18, 28, 30, 34, 107, 108 ir 110 straipsnių suderinamumas su EEB ir Šveicarijos laisvosios prekybos susitarimo 6 ir 13 straipsniais, Direktyva 2009/28/EB ir Teisingumo Teismo jurisprudencija.

DARBINIS VERTIMAS

Prejudicinis klausimas

Teisingumo Teismo prašoma atsakyti, ar pagal:

– SESV 18 straipsnį, kiek juo draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės Sutarčių taikymo srityje;

– SESV 28 ir 30 straipsnius, taip pat EEB ir Šveicarijos laisvosios prekybos susitarimo 6 straipsnį, kiek jais panaikinami importo muitai ir lygiaverčio poveikio priemonės;

– SESV 110 straipsnį, kiek juo yra draudžiami importo mokesčiai, didesni už tiesiogiai ar netiesiogiai taikomus panašiems vidaus produktams;

– SESV 34 ir 30 straipsnius, taip pat EEB ir Šveicarijos laisvosios prekybos susitarimo 13 straipsnį, kiek jais yra draudžiama taikyti kiekybiniams importo apribojimams lygiavertes poveikio priemones;

– SESV 107 ir 108 straipsnius, kiek jais draudžiama suteikti valstybės pagalbą, apie kurią nepranešta Komisijai ir kuri yra nesuderinama su vidaus rinka;

– Direktyvą 2009/28/EB, kiek ja siekiama skatinti Sąjungos vidaus prekybą žaliąja elektros energija ir atskirų valstybių narių gamybos pajėgumus,

yra draudžiamas toks pirmiau aprašytas nacionalinis teisės aktas, kuriuo žaliosios elektros energijos importuotojams būtų nustatyta piniginė prievolė, netaikoma vietiniams to paties produkto gamintojams?

Sąjungos teisės nuostatos, kuriomis remiamasi

SESV 18, 28, 30, 34, 107, 108 ir 110 straipsniai.

EEB ir Šveicarijos laisvosios prekybos susitarimas, ypač jo 6 ir 13 straipsniai.

2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją (toliau – Direktyva 2009/28).

Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiamasi

1999 m. kovo 16 d. *Decreto legislativo n. 79 – Attuazione della direttiva 96/92/CE recante norme comuni per il mercato interno dell'energia elettrica* (Įstatyminis dekretas Nr. 79 dėl Direktyvos 92/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių įgyvendinimo, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 79/2016), galiojęs iki 2016 m. sausio 1 d. Konkrečiai jo 11 straipsnyje buvo nustatytas reikalavimas, kad iš neatsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją į tinklą tiekiantys subjektai kitais metais tiektų į nacionalinę elektros energijos sistemą ir tam tikrą iš anksto nustatytą žaliosios energijos dalį

DARBINIS VERTIMAS

arba, kitu atveju, įsigytų žaliuosius sertifikatus už atitinkamą vertę iš kitų gamintojų.

2011 m. kovo 3 d. *Decreto legislativo n. 28 – Attuazione della direttiva 2009/28/CE sulla promozione dell'uso dell'energia da fonti rinnovabili* (Įstatyminis dekretas Nr. 28 dėl Direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją įgyvendinimo, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 28/2011). Konkrečiai 25 straipsnio 11 dalimi nuo 2012 m. sausio 1 d. buvo panaikinta 2003 m. *Decreto legislativo n. 387* (Įstatyminis dekretas Nr. 387) 20 straipsnio 3 dalis, pagal kurią elektros energiją iš Sąjungos valstybių narių importavę asmenys, kuriems taikyta minėta Įstatyminio dekreto Nr. 79/1999 11 straipsnyje nustatyta pareiga, galėjo prašyti tinklo valdytojo jos netaikyti iš atsinaujinančių išteklių pagamintai importuotos elektros energijos daliai. Be to, 25 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad nuo 2012 m. sausio 1 d. importuotai elektros energijai ši pareiga netaikoma tik tuo atveju, jeigu padeda siekti tame pačiame įstatyminiame dekrete nustatytų šalies tikslų.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso apibūdinimas

1 Apeliantė *Axpo Trading Ag* yra Šveicarijos bendrovė, kuri importuoja į Italiją Prancūzijoje ir Šveicarijoje iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją („švarią“ arba „žaliąją“ energiją). Ji pateikė skundą *Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio* dėl kitos apeliacinio proceso šalies – *Gestore dei Servizi Energetici (GSE)* – dokumentų, kuriuose jai buvo priekaištaujama dėl į Italiją importuotos energijos žaliųjų sertifikatų neįsigijimo 2012 m. ir 2014 m., ir kuriuose jai buvo nurodyta juos įsigyti per 30 dienų.

2 2017 m. rugsėjo 18 d. sprendimu minėtas teismas atmetė skundą, visų pirma remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu byloje C-573/12, kuriame buvo nustatyta, kad į nagrinėjamus šioje byloje aktus panašūs Švedijos teisės aktai atitinka Sąjungos teisę ir yra proporcingi, nes atitinka pagrindinį tikslą apsaugoti aplinką.

3 Apeliantė apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, siekdama, kad Italijos teisės aktai nebūtų taikomi.

4 Europos Komisija, kuriai buvo pateikti du su svarstomu klausimu susiję skundai, nagrinėjant pagrindinę bylą pateikė rašytines ir žodines pastabas.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

5 Apeliantė teigia, kad iki 2011 m. pagal Italijos teisės aktus, konkrečiai – Įstatyminio dekreto Nr. 387/2003 20 straipsnio 3 dalį – elektros energijos importuotojai, įrodę, kad energijos gamybai naudoja atsinaujinančiuosius išteklius, galėjo būti atleidžiami nuo pareigos įsigyti žaliuosius sertifikatus, o, priėmus Įstatyminį dekretą Nr. 28/2011, ši galimybė buvo panaikinta.

DARBINIS VERTIMAS

6 Šio įstatyminio dekreto 25 straipsnio 11 dalimi iš tikrųjų nuo 2012 m. sausio 1 d. buvo panaikinta minėto Įstatyminio dekreto Nr. 387/2003 20 straipsnio 3 dalis. Todėl pareiga įsigyti žaliuosius sertifikatus pradėta taikyti ir iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintos energijos importuotojams, o tai, apeliantės teigimu, nesuderinama su Sąjungos teise.

7 Be to, Įstatyminio dekreto Nr. 28/2011 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad nuo 2012 m. sausio 1 d. importuojamai elektros energijai ši pareiga netaikoma tik tuo atveju, jeigu padeda siekti tame pačiame įstatyminiame dekrete valstybės nustatytų tikslų.

8 Tokia teisės sistema, pirma, būtų valstybės pagalba Italijoje veikiantiems žaliosios energijos gamintojams, apie kurią nebuvo iš anksto pranešta Komisijai, pažeidžiant SESV 107 ir 108 straipsnius; antra, ja nustatomas mokestis, kurio poveikis yra lygiavertis muitui, todėl daroma žala kitose valstybėse narėse pagamintos žaliosios energijos importuotojams į Italiją ir pažeidžiami SESV 28, 30 ir 110 straipsniai, ir, trečia, tai yra priemonė, prilygstanti kiekybiniam kitose valstybėse narėse pagamintos žaliosios energijos importo ir laisvo judėjimo apribojimui, kuria pažeidžiami SESV 34 ir 36 straipsniai, taip pat EEB ir Šveicarijos laisvosios prekybos susitarimo 13 straipsnis.

9 Apeliantė taip pat teigia, kad šis klausimas buvo pateiktas Europos Komisijai dviejuose skunduose, į kuriuos Komisija atsakė, kad kitų valstybių narių paramos schemos, apie kurias buvo tinkamai pranešta, yra laikomos valstybės pagalba ir kad ji ketina pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Italiją dėl dabartinės paramos žaliajai energijai schemos, visų pirma dėl A3 pozicijos elektros energijos sąskaitoje apmokestinimo.

10 Savo rašytinėse pastabose Komisija teigė, kad pirmosios instancijos teismo cituojamame Teisingumo Teismo sprendime byloje C-573/12 Teisingumo Teismas priėmė sprendimą tik dėl Švedijos teisės nuostatų pripažinimo kiekybiniams importo apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėmis. Ji taip pat teigė, kad nacionalinis teismas gali atmesti valstybės pagalbos tikimybę, bet ne stengtis ją pagrįsti, nes valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka vertinimas yra priskirtas išimtinei Komisijos kompetencijai.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Direktyvoje 2009/28 daugiausia dėmesio skiriama nacionalinio lygmens žaliosios energijos gamybos ir naudojimo tikslams. Toks požiūris, pagal kurį kiekvienai valstybei narei nustatomi atskiri nuo konkrečių šalies padėties ypatybių priklausantys tikslai, visų pirma grindžiamas minėtos direktyvos 15 ir 25 konstatuojamosiomis dalimis.

12 Nacionalinės paramos schemos ir valstybių bendradarbiavimo priemonės, reglamentuojamos šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalimi, yra priemonės, kuriomis

DARBINIS VERTIMAS

valstybės narės gali įgyvendinti savo nusistatytus žaliosios energijos gamybos ir vartojimo didinimo tikslus. Visų pirma, kaip patvirtinta Direktyvos 2009/28 3 straipsnyje, valstybių tarpusavio bendradarbiavimo priemonės yra neprivalomos.

13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Įstatyminiame dekrete Nr. 28/2011, kuriuo įgyvendinama Direktyva 2009/28, yra numatyta palaipsniui atsisakyti žaliųjų sertifikatų sistemos, nes nuo 2016 m. jie turėtų būti pakeisti FIP tipo mokesčiais. Ji taip pat pažymi, kad pagal šio įstatyminio dekreto 25 straipsnio 11 dalį buvo panaikinta galimybė apskaičiuojant nacionalinę kvotą įtraukti ir užsienyje pagamintą žaliąją energiją, dėl kurios pagal ankstesnę tvarką būdavo atleidžiama nuo įpareigojimo įsigyti proporcingą žaliųjų sertifikatų kiekį.

14 Kalbant apie įtariamą valstybės pagalbą šiuo atveju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad šiuo atveju valstybės ištekliai Italijoje nenaudojami ekologiškiems energijos gamintojams. Net jei būtų laikoma, kad valstybės pagalba taip pat teikiama tuo atveju, kai sektoriaus veiklos vykdytojams nustatoma įsigijimo pareiga arba vartotojams nustatomos ekonominės prievolės, aplinkybė, kad Direktyvoje 2009/28 yra nustatyti nacionaliniai žaliosios energijos gamybos ir naudojimo tikslai, dėl kurios reikalaujama, kad kiekviena valstybė narė pasiektų vis didesnį žaliosios energijos kiekį, taip pat neprivalomas valstybių bendradarbiavimo pobūdis galėtų nulemti tai, kad valstybių narių priemonės, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas tik šalies žaliosios energijos gamintojams, būtų pripažintos atitinkančiomis direktyvą. Žaliosios energijos suvartojimą šalyje iš tikrųjų lengviau padidinti padidinus šios energijos gamybą šalyje (žr. 2016 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Essent Belgium NV*, C-492/14, 105–110 punktus), ir dėl to jis atitinka ES teisės aktuose nustatytą tikslą, kad kiekviena valstybė narė, taikydama lengvatines švarios energijos gamybos šalyje sąlygas, savo teritorijoje užtikrintų palankią sveikatai aplinką (žr. 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft AB*, C-573/12, 53, 54, 94, 95 ir 130 punktus).

15 Be to, taikant Direktyvoje 2009/28 nustatytas nacionalines paramos schemas, iš esmės turi būti laikomasi specialaus požiūrio į šalies ekologiškos energijos gamintojus, todėl ne nukrypstama nuo toje direktyvoje nustatytos referencinės sistemos, o, priešingai, ji įgyvendinama konkrečiai. Taigi šioje direktyvoje nustatyta referencinė sistema savaime yra akivaizdžiai ir sąmoningai selektyvi, nes ja siekiama žaliosios energijos gamybai teikti pirmenybę prieš energijos gamybą iš neatsinaujinančiųjų išteklių.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad dėl to Italijos Respublika neprivalėjo iš anksto pranešti Komisijai apie Įstatyminiame dekrete Nr. 28/2011 nustatytą tvarką, nes ši tvarka nebuvo valstybės pagalba. Be to, minėta tvarka nėra nei kitose valstybėse narėse gaminamos žaliosios energijos importuotojams į Italiją žalingas muitui lygiaverčio poveikio mokestis, nei kiekybiniam importo ir laisvo žaliosios energijos judėjimo apribojimui lygiavertė priemonė.

DARBINIS VERTIMAS

17 Taigi užsienyje pagamintos energijos importuotojų pareiga įsigyti žaliuosius sertifikatus yra reikalinga siekiant sukurti Italijoje bendrą paramos sistemą, kuri pati savaime atitiktų SESV 18 straipsnio ir 110 straipsnio 1 dalies nuostatas, nes pagal ją turėtų būti laikomasi vienodo požiūrio į visus elektros energijos sektoriaus operatorius – tiek įregistruotus Italijoje, tiek ne, kurie į tinklą tiekia ne iš Italijos atsinaujinančiųjų išteklių pagamintą energiją.

18 Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-213/96, kurį apeliantė cituoja pagrįsdama savo argumentus, yra susijęs su konkrečiu apmokestinimo atveju ir buvo priimtas iki įsigaliojant Direktyvai 2009/28, o nagrinėjama byla yra susijusi su lengvatine priemone. Pirmiau minėtame Sprendime C-492/14, kuris priimtas kitu klausimu – dėl nacionalinės teisės normos, kurioje yra numatyta galimybė energiją skirstyti nemokamai, tinkamumo – panašiai vadovautasi anksčiau galiojusia ES teisės norma.

19 Kadangi nagrinėjamas klausimas yra lemiamas sprendžiant ginčą ir apeliantė yra pateikusi atitinkamą prašymą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris yra paskutinės instancijos teismas, nusprendė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

DARBINIS VERTIMAS